

V I Lenin

Den marxiska teorins historiska öden

Det viktigaste i Marx' teori är att den klargör proletariatets världshistoriska roll som det socialistiska samhällets skapare. Har händelserna i hela världen genom sitt förlopp bekräftat denna teori sådan den framlades av Marx?

För första gången förde Marx fram sin teori 1844. Kommunistiska manifestet av Marx och Engels, som kom ut 1848, ger redan en helgjuten, systematisk, alltjämt oöverträffad framställning av denna teori. Sedan dess är världshistorien klart uppdelad i tre huvudperioder: 1) från revolutionen 1848 till Pariskommunen (1871); 2) från Pariskommunen till den ryska revolutionen (1905); 3) efter den ryska revolutionen.

Låt oss kasta en blick på den marxiska teorins öden under var och en av dessa perioder.

I början av den första perioden är Marx' teori ingalunda förhärskande. Den är blott en bland de ytterst talrika fraktionerna eller strömningarna inom socialismen. Förhärskande är däremot sådana former av socialismen, som i huvudsak är besläktade med vår narodism: oförståelse för den historiska rörelsens materialistiska grundval, oförmåga att urskilja den roll och betydelse varje klass har i det kapitalistiska samhället, kamoufler av de demokratiska omdaningarnas borgerliga väsen med olika kvasisocialistiska fraser om "folk", "rättvisa", "rätt" osv.

Revolutionen 1848 ger dödsstöten åt alla dessa larmande, brokiga och svulstiga former av socialism *före* Marx. I alla länder visar revolutionen de olika samhällsklasserna i *aktion*. Då den republikanska bourgeoisin under junidagarna 1848 i Paris låter skjuta ned arbetare, står det slutgiltigt klart, att *endast* proletariatet är socialistiskt till sin natur. Den liberala bourgeoisin fruktar hundrafalt mer denna klass' självständighet än den fruktar vilken reaktion som helst. Den fega liberalismen kryper för reaktionen. Bönderna nöjer sig med att resterna av feodalismen avskaffats och går över på systemets sida. De vacklar blott då och då mellan *arbetardemokrati och borgerlig liberalism*. Alla läror om en socialism *över* klasserna och en politik över klasserna visar sig vara rent nonsens.

Pariskommunen (1871) avslutar denna utveckling av de borgerliga omdaningarna; endast tack vare proletariatets hjältemod kan republiken – dvs den form av statlig organisation, i vilken klassförhållandena framträder minst beslöt – konsolidera sig.

I alla andra europeiska länder leder en mera invecklad och mindre fullbordad utveckling också till ett utformat borgerligt samhälle. Mot slutet av den första perioden (1848-71), en period av stormar och revolutioner, *dör* den socialism, som existerade före Marx. Det uppstår självständiga *proletära* partier: Första internationalen (1864-72) och den tyska socialdemokratin.

II

Den andra perioden (1872-1904) skiljer sig från den första genom sin "fredliga" karaktär, genom frånvaron av revolutioner. Väst är färdig med sina borgerliga revolutioner. Öst har ännu inte mognat för dem.

Väst inträder i ett skede av "fredlig" förberedelse till de kommande omdaningarnas epok. Överallt uppstår socialistiska partier som är proletära till sin grundval och som lär sig att utnyttja borgerlig parlamentarism, att skapa en egen dagspress, egna bildningsinstitutioner, egna fackföreningar, egna kooperativa föreningar. Marx' teori segrar fullständigt och *börjar*

att spridas. Långsamt men oavbrutet pågår urvals- och samlingsprocessen av proletarietets krafter, dess förberedelse till kommande drabbningar.

Historiens dialektik är sådan, att marxismens teoretiska seger tvingar dess fiender att *maskera* sig som marxister. Den invändigt ruttna liberalismen söker ånyo leva upp som socialistisk *opportunist*. Den period, då krafterna förbereds till stora drabbningar, innebär enligt dem att man avstår från dessa drabbningar. Att slavarnas villkor att bekämpa löneslaveriet förbättrats, betyder enligt dem att slavarna säljer sin rätt till frihet för en spottstyver. Fegt predikar de ”social fred” (dvs fred med slavägarna), klasskampens uppgivande osv. De har många anhängare bland socialistiska parlamentsledamöter, bland olika byråkrater inom arbetarrörelsen och bland ”sympatiserande” intellektuella.

III

Opportunisterna var ännu i full färd med att skrävla om att det rådde ”social fred” och att inga stormar var nödvändiga under ”demokratin”, då en ny härd för de häftigaste världsstormar flammade upp i Asien. Efter den ryska revolutionen följde den turkiska, den persiska, den kinesiska. Vi befinner oss idag mitt uppe i en epok, som kännetecknas av dessa stormar och deras ”återskall” i Europa. Hur än ödet må gestalta sig för den stora kinesiska republiken, mot vilken olika ”civiliserade” hyenor nu visar tänderna, så kommer ingen makt i världen att kunna återupprätta den gamla feodalismen i Asien och utplåna den hjältemodiga demokratiska anda, som besjälar folkmassorna i de asiatiska och halvasiatiska länderna.

Vissa personer, som inte uppmärksammat betingelserna för masskampens förberedelse och utveckling, har bringats till förtvivlan och anarkism genom de långa uppskoven med den avgörande kampen mot kapitalismen i Europa. Vi kan nu se hur kortsynt och modlös denna anarkistiska förtvivlan är.

Det är inte förtvivlan utan tillförsikt man bör hämta ur det faktum, att Asien med sina 800 miljoner har dragits in i kampen för samma europeiska ideal.

De asiatiska revolutionerna har visat oss samma karaktärlöshet och nedrighet hos liberalismen, samma utomordentliga betydelse av de demokratiska massornas självständighet, samma tydliga avgränsning mellan proletarietet och all slags bourgeoisie. Den som efter erfarenheterna i både Europa och Asien talar om en politik *över* klasserna och en socialism *över* klasserna förtjänar helt enkelt att spärras in i bur och ställas ut till beskådande vid sidan av någon australisk känguru.

Efter Asien började också Europa röra på sig, ehuru inte på asiatiskt vis. Den ”fredliga” perioden 1872-1904 tillhör oåterkalleligen det förgångna. Dyrtiden och trusternas förtryck gör att den ekonomiska kampen skärps i oanad grad, vilket rentav sätter de av liberalismen mest demoraliserade brittiska arbetarna i rörelse. I vår åsyn mognar en politisk kris även i det mest ”förhårdade” junkerborgerliga landet, Tyskland. De vanvettiga rustningarna och imperialismens politik skapar i våra dagars Europa en ”social fred”, som allra mest liknar en krutdurk. Upplösningen inom *samtliga* borgerliga partier och proletarietets mognande fortskrider dock oavbrutet.

Var och en av de tre stora epokerna i världshistorien efter marxismens uppkomst har medfört nya bekräftelser på och nya segrar för denna teori. En ännu större seger väntar marxismen som proletarietets teori under den kommande perioden av historien.

Pravda nr 50, den 1 mars 1913

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 23, s 1-4